

3. Пасічник О.С. Раціоналізація змісту чинної навчальної програми з англійської мови для основної школи: мовний аспект / О. С. Пасічник // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. / [голов. ред. О. М. Топузов]. – Київ : Педагогічна думка, 2016. – Вип. 17. – С. 329–341.

Петрук О. М.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ВИКЛИКИ, РІШЕННЯ, ТРАНСФОРМАЦІЇ

Запровадження карантинних заходів у зв'язку із поширенням пандемії COVID-19 внесло суттєві зміни в життя усіх без винятку людей, зокрема й у роботу освітян. У колі педагогічної громадськості тривають активні обговорення щодо викликів, які постали перед учителями в нових умовах навчання, та шляхів їх вирішення, якщо в майбутньому складуться подібні обставини.

Вважаємо за доцільне проаналізувати позитивні сторони і недоліки в організації дистанційного навчання української мови у початковій школі, щоб комплексно підійти до пошуку ефективних рішень.

Передусім маємо визнати, що головними сподвижниками в організації дистанційного навчання стали вчителі й методисти. У час загальної паніки й розгубленості, саме їхній професіоналізм, креативність, неординарність і адаптивність дозволили швидко організувати процес навчання дистанційно.

Як позитивне, слід відзначити, що нові реалії вказали на важливість належного володіння вчителем інструментами дистанційного навчання (онлайн-сервіси, платформи тощо). Використання інформаційних та комунікаційних технологій та цифрових пристроїв, що часто ігнорувалося деякими вчителями, впевнено увійшло й утвердилося у процесі навчання. Багато ідей, прийомів дистанційної роботи, започаткованих творчими педагогами, засвідчили свою ефективність та будуть використовуватися і після карантину, під час звичайного навчання.

Учні початкових класів – це та категорія здобувачів освіти, яка чи не найбільше вимагає участі педагога у процесі навчання. Тому на учителів, які навчають молодших школярів, лягло велике навантаження і відповідальність за те, щоб ефективно організувати навчальний процес в умовах карантину. У ситуації, що склалася, запорукою ефективною роботи та головними помічниками стали батьки (або інші дорослі члени родини). Важливим завданням було вибудувати комунікацію з ними, бо саме батьки – та ланка, яка на іншому боці від учителя забезпечувала і технічний аспект онлайн-навчання, і зворотний зв'язок з ним у цих умовах.

Проте маємо визнати й той факт, що в окремих випадках активне залучення / втручання батьків до процесу навчання негативно позначилося на таких аспектах, як можливість дитини працювати самостійно, організація нею навчального середовища, вибудовування власної освітньої траєкторії, виявлення відповідальності, самоконтролю і под., тобто певною мірою знівельовано пріоритети, пропаговані Новою українською школою. Так

само, маємо констатувати, що траплялися й складнощі із встановленням постійного «зворотного зв'язку» з учнями та батьками (або особами, які виконують їхні функції) через технічні причини, недостатню цифрову грамотність, незацікавленість та небажання включатися у навчальний процес і под.

Організуючи навчання дистанційно, важливо враховувати й технічні можливості родин учнів, а саме: їхню забезпеченість необхідними гаджетами; якість доступу до Інтернету (багато шкіл знаходяться у сільській місцевості, подекуди з поганим покриттям мобільних мереж); рівень цифрової грамотності батьків або осіб, що виконують їхні функції; які сервіси їм доступні (Skype, Viber, Zoom...) і под.

Опанування української мови у 1-4 класах має на меті не лише опанування мовних знань, а передусім формування комунікативної компетентності учнів – здатності успішно спілкуватися, використовуючи вміння з усіх видів мовленнєвої діяльності для задоволення особистих потреб у пізнавальній діяльності та повсякденному житті. Це передбачає активне включення дітей у процес комунікації.

Організація навчання української мови дистанційно практично засвідчила і продемонструвала значущість саме комунікативного спрямування у навчанні української мови: володіння здобувачами освіти ефективними стратегіями спілкування для встановлення контакту, запиту та уточнення інформації; важливість сформованості умінь спілкуватися у великих групах (під час навчання на інтернет-сервісах: уміння вислухати, не перебивати, толерантно відстоювати власну думку, конструктивно керувати емоціями тощо), умінь самостійно здобувати / працювати з інформацією з різних джерел і под.

Траплялися випадки, коли синхронне спілкування вчителя та всіх / більшості учнів класу було утруднене відволікаючими факторами: дорослими, які забезпечували технічну сторону процесу, молодшими членами родини, домашніми улюбленцями. Молодші школярі здебільшого не готові до самоорганізації, часто відволікаються, тому відсутність «класного середовища» спонукала дітей до спілкування на теми, що не стосуються навчання, перегукування одне з одним, жарти. Усе це порушувало навчальний процес, адже дистанційно вчитель не завжди може скеровувати дії дітей, як це доступно в умовах очної форми навчання.

Слід зазначити і той факт, що уроки в онлайн-форматі до певної міри нівелювали основний принцип навчання української мови – комунікативний, оскільки з молодшими школярами дистанційно складно організувати такі види роботи, як розігрування діалогу, інсценування, доповнення, взаємоперевірка, рецензування й оцінювання відповіді однокласника(-ці), роботу в парах і невеликих групах і под.

До того ж, в умовах дистанційного навчання виникали труднощі з перевіркою таких об'єктів контролю, як аудіювання, діалог, усний переказ, усний твір, що зумовлено передусім специфікою цих видів мовленнєвої діяльності.

Запровадження дистанційного навчання на початку навчального року несе великі ризики передусім для учнів 1 класів. Ця категорія здобувачів

освіти вимагає особливої уваги. Саме в умовах реального навчання відбувається адаптація дітей, соціалізація, визначення їхнього місця в колективі і под. Крім того, формування в першокласників навичок орієнтування на площині зошита, культури запису, графічних навичок та інших загальнонавчальних умінь і навичок потребує безпосередньої участі педагога.

Дискусійними залишаються питання тривалого перебування дітей у режимі онлайн, використання ними різноманітних гаджетів і впливу цих чинників на фізичний, психоемоційний стан та соціалізацію учнів.

Безумовно, трансформація звичайного навчального процесу в онлайн-школу, стала періодом набуття вчителями, учнями та батьками нового досвіду, переконливим поштовхом до розвитку кожного. Проте у процесі аналізу й пошуку оптимального поєднання шкільного й дистанційного навчання ми обстоюємо позицію, що новий формат віддаленого навчання – телеуроки, освітні онлайн-платформи, не можуть замінити процесу «живого» навчання, спілкування учня з учителем та однокласниками, під час якого відбувається формування особистості дитини та її поведінки, формуються навички соціальних відносин.

Піддячий М. І.

РОЛЬ І МІСЦЕ ВЧИТЕЛЯ У СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОМУ РОЗВИТКУ СТАРШОКЛАСНИКА

На період свідомого буття людина є свідком зміни станів природного, особистісного та суспільного характеру. Оскільки на ряду з прогнозованими змінами в природі та людині відбуваються й не прогнозовані то й структурування завдань, які потрібно вирішувати, знаходяться у вимірі буття соціуму, впливу людини на природу, способів пізнання особистістю себе та світу в умовах мінливого життєвого простору та нестабільного природного середовища. Це спонукає науковців та освітян до системного розроблення проектів забезпечення поступу людини та суспільства.

У цьому контексті особливе місце займає вчитель який виховує і навчає старшокласника з метою розвитку, самообслуговування та створення продукту праці. Окреслений напрям дослідження буде завжди актуальний, оскільки він відноситься до питань: 1) розвитку особистості, формування багатогранності культури суспільства, зміцнення держави; 2) розбудові гуманітарної безпеки (захист: людини, сім'ї, народу; цілей, ідеалів, цінностей і традицій, укладу життя та культури; прав та обов'язків людини; основних свобод) [7, с. 108] в територіальних межах, шляхом створення та накопичення матеріальних та нематеріальних ресурсів.

У зв'язку з цим, в теоретичному і практичному відношеннях маємо розробляти проекти продуктивної суб'єктної взаємодії, охоплюючи всі сфери й галузі, які забезпечують життєдіяльність особистості, територіальної громади і суспільства. А саме: економічна з акцентуванням на розбудову ринкових відносин; політична – проектування та реалізація